

Prepoznavna štirih tipov osamosvajanja mladih na prehodu v odraslost

Prehod v odraslost je novo razvojno obdobje med 18. in 29. letom, ki ga označuje naraščajoča neodvisnost od staršev ob precejšnji odsotnosti odgovornosti ter obvez do drugih. Z zamikom prevzemanja odraslih vlog v pozna dvajseta leta se iz mladostništva podaljšuje tudi psihološko osamosvajanje (PO) v odnosu do staršev. Predhodno smo v Sloveniji pokazali, kako se ta proces pri mladih na prehodu kakovostno razlikuje od PO v mladostništvu in razvili prvi merski pripomoček (ITEA, preveden/prirejen v več jezikov), s katerim v različnih kulturnih okoljih invariantno ocenjujemo 5 razvojno specifičnih značilnosti PO na prehodu v odraslost. Za razumevanje dinamike PO pa je pomembno prepoznavanje specifičnih konfiguracij ključnih značilnosti tega procesa pri posamezniku v odnosu do mame in do očeta. To smo z rabo ITEA in analize gruč v več korakih raziskali pri 2040 mladih v Sloveniji. Prepoznali smo 4 kakovostno različne, notranje ponovljive in "med staršema" strukturno skladne tipe PO: *odvisni* (predvsem močna odvisnost od odobravanja, čustvene in funkcionalne opore staršev, težave pri samostojnem odločanju in ravnanju), *anksiozni* (predvsem doživljanje konflikta med povezanostjo in neodvisnostjo), *povezani osamosvojeni* (razvojno primerna samostojnost ob razmeroma tesni povezanosti s starši) in *neodvisni osamosvojeni tip* (zelo psihološko samostojni in zmerno povezani s starši). Polovica mladih izraža drugačen tip PO v odnosu do mame kot do očeta, kar ima pomembne implikacije za psihološko prakso. V *odvisni tip* se pogosteje uvrščajo mlajše ženske; *anksioznemu tipu* pogosteje pripadajo moški, mladi brez partnerja/partnerke, mlajši, nezaposleni in/ali tisti, ki živijo s starši; *osamosvojeni – povezani* so verjetneje starejši in zaposleni mladi ter ženske; *osamosvojeni – neodvisni* pa so verjetneje moški, zaposleni in odseljeni od staršev.

Ugotovitve prispevajo k razumevanju in upoštevanju dinamike PO na prehodu v odraslost, ki postaja v raziskovanju, psihodiagnostiki in svetovanju zelo aktualna, saj mladi vse dlje živijo s starši ali se vsaj dolgo zanašajo nanje. Poleg pomena za raziskovanje, ki smo ga nadaljevali z mladimi Avstrijci in Nemci, je dosežek uporaben v psihološkem svetovanju mladim in njihovim družinam, pa tudi pri kliničnem delu z njimi.